

4. Лазебна О. А. Вживання прислівників оцінки у сполученні з дієсловом *sich fühlen* у творах сучасних німецьких і австрійських письменників / О. А. Лазебна // Наукові записки Національного університету. – 2012. – № 29. – С. 107–109.
5. Лазебна О. А. Придієслівні прислівники оцінки в соціолінгвістичному аспекті (на матеріалі австрійської художньої прози) / О. А. Лазебна // Мовні і концептуальні картини світу. – 2013. – № 43 (2). – С. 257–264.
6. Ялышева А. П. Лексика високого стилістического слоя в современном немецком языке: автореф. дис. д. филол. наук: 10.02.04. / А. П. Ялышева. – М.: Российская Академия Наук, Ин-т языкознания, 1992. – 50 с.
7. Klappenbach R., Steinitz W. Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache / Hrsg. von der Deutschen Akademie der Wissenschaften, in 6 Bänden. – Berlin: Akademie-Verlag. – Bd. 1. – 1980. – 800 S.; Bd. 2. – 1981. – 1600 S.; Bd. 3. – 1984. – 2412 S.; Bd. 4. – 1981. – 3212 S.; Bd. 5. – 1980. – 4012 S.; Bd. 6. – 1976-1977. – 4551 S.

УДК 811.111'342.9

А. О. Левчина, Л. С. Козуб,

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ АКТУАЛІЗАЦІЇ БРИТАНСЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ ВИМОВНИХ НОРМ У СУЧАСНОМУ КІНЕМАТОГРАФІ

Стаття присвячена дослідженню особливостей вимовних норм у сучасному британському та американському кінематографі, специфіки використання національних стандартів вимови в англомовному кінематографі, особливостей вживання різновидів американського та британського варіантів англійської вимови у досліджуваних фільмах і серіалах.

Ключові слова: вимовна норма, національний стандарт вимови, варіант вимови, фонема, кінематограф.

PECULIARITIES OF BRITISH AND AMERICAN PRONUNCIATION NORMS ACTUALIZATION IN MODERN CINEMATOGRAPHY

The article deals with the study of pronunciation norms actualization in modern British and American cinematography, the specifics of national pronunciation standards use in English cinematography, the peculiarities of American and British pronunciation variants in the analyzed films and serials.

The study of British and American pronunciation norms peculiarities allows us to make some conclusions. Their systemic, structural, and lexico-distributional differences are based on the phonological level. These differences arise from the quantity, combination, and lexical phoneme distribution. Realizational and systemic parameters occupy a prominent place in the hierarchy of diphthongal differences on the phonetic and phonological levels. Research results display a tendency for GA to be monophthongised. This permanent feature was frequently observed in the history of the English language and is characteristic of Germanic languages. The analysis results of British and American films allow us to state that in both variants of the English language there are many words of identical spelling but different pronunciation. These words confirm the difference in syllabification and the pronunciation of affixes. They enrich both pronunciation standards and make them truly unique. However, it is necessary to bear in mind that these words do not conform to any rules but are connected with their historical changes.

Key words: pronunciation norm, national pronunciation standard, pronunciation variant, phoneme, cinematography.

ОСОБЕННОСТИ АКТУАЛИЗАЦИИ БРИТАНСКОЙ И АМЕРИКАНСКОЙ ПРОИЗНОСИТЕЛЬНЫХ НОРМ В СОВРЕМЕННОМ КИНЕМАТОГРАФЕ

Статья посвящена исследованию особенностей произносительных норм в современном британском и американском кинематографе, специфике использования национальных стандартов произношения в англоязычном кинематографе, особенностей употребления разновидностей американского и британского вариантов английского произношения в исследуемых фильмах и сериалах.

Ключевые слова: произносительная норма, национальный стандарт произношения, вариант произношения, фонема, кинематограф.

Сучасний етап розвитку мовознавства характеризується вивченням динаміки функціонування варіантів поліетнічних мов, які завдяки географічній дисперсії (термін В.І. Скибіної) поширені на великих територіях і ними користується значна кількість мовців. Саме тому логічною є зміна акцентів у фонетичній науці в кінці ХХ – на початку ХХІ століття, що полягає у зміні підходів до аналізу фонетичних явищ і простежується перехід від висвітлення описової, статичної точки зору до динамічної і пояснювальної. За такого підходу одним із головних завдань фонетичних досліджень є пояснення еволюції й варіантного функціонування звукової системи мови.

Не зважаючи на те, що на сьогодні використання англійської мови набуло світового значення, останні роки досліджень можна охарактеризувати низкою постійного розширення ділових, наукових і культурних контактів із зарубіжними країнами. Відповідно до цього, багато уваги приділяється національним нормам вимови слів і висловлювань у реальних мовних ситуаціях. Практика свідчить, що збільшення ефективності навчання англійської вимови залежить від специфіки використання національних вимовних норм і носіями мови, і тими, хто її вивчає як іноземну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «зразкової англійської мови» почало активно обговорюватися в академічних і публічних дискурсах ще в 1980-их роках. На міжнародному рівні увага зосереджувалася на тому, які держстандарту використовувати при вивченні англійської мови як іноземної [2, с. 110]. На державному рівні, наприклад, в Об'єднаному Королівстві, було докладено зусиль для затвердження відповідної державної навчальної програми для викладання англійської мови у школі [5, с. 36].

Специфічною особливістю вимовної норми будь-якої літературної мови є її співвіднесеність із поняттям кодифікації, тобто закріплення, фіксація у вимовних словниках, довідниках та інших лінгвістичних виданнях об'єктивно існуючої мовної норми у вигляді правил або мовних форм, які вважаються зразковими, статистично релевантними і соціально престижними [1, с. 166; 2; 6, с. 226].

Метою дослідження є виявлення особливостей використання вимовних норм у сучасному британському та американському кінематографі.

Вклад основного матеріалу. Мовцям одного акценту зазвичай характерний загальний набір мовних цінностей звукового характеру. Відповідно до цього, вони керуються правилами чи то нормами вимови. Існує багато теорій щодо мовної норми у сучасному мовознавстві. Це різноманіття можна звести до наступних підходів: норма є сукупністю найбільш

стійких, традиційних реалізацій елементів мовної структури, яка визнається мовним загалом як зразкова на певному етапі її розвитку (норма як сукупність еталонних реалізацій); норма є сукупністю правил [5, с. 35].

Беручи до уваги зазначене тлумачення мовної норми, можна запропонувати наступне визначення вимовної норми – набір параметрів, які свідчать про те, що фонетичні забарвлення розмовної форми державної мови у певний період часу визнаються мовним загалом і є доволі престижними. Інакше кажучи, стандарт вимови – набір форм вимови та правил їх використання, визнаний освіченими людьми у соціальному співтоваристві [5, с. 35].

У лінгвістичній літературі поняття норми співвідноситься із визначеннями – об'єктивна, регулярна, престижна у соціальному сенсі; поняття кодифікації – суб'єктивна, правильна у мовному сенсі. Норма постійно розвивається, а кодифікація лише змінюється під впливом безперервного внутрішнього, соціально та комунікативно зумовленого розвитку літературної норми [1, с. 166]. За твердженням Л. Пеннінгтона, не варто ту чи іншу манеру спілкування ставити вище. Проте манера спілкування більш освічених мовців вважається престижнішою, такою, що має соціальну перевагу.

Стандарт англійської вимови набуває матеріалізованої форми шляхом її кодифікації, тобто запису існуючої форми вимови у словники та інші довідкові матеріали. Упродовж тривалого часу не зникають дискусії щодо визначення статусу словника як головного джерела інформації. При цьому погляди лінгвістів, зосереджені на проблемі функціонування вимовних словників, традиційно відображають два напрямки: 1) *нормативність*, що передбачає зареєстрований вимовний стандарт; 2) *дескриптивізм*, який визначає основною функцією словника закріплення у ньому всіх існуючих варіантів вимови слова.

Аналіз вимовних словників [4; 7; 8] свідчить про превалювання у них саме дескриптивного підходу. Розглянемо основні функції та характеристики найбільш авторитетних словників вимови:

1. У випадку, коли американська вимова слова відрізняється від британської, американський варіант вимови вказується після спеціального значка ||, наприклад: *langoustine* (фр.) /lɑŋ gu 'sti:n||lɑ:ŋ-/. Якщо ж звукова форма не відрізняється в американській та британській вимовах, то для обох цих вимовних норм подається один варіант, наприклад: *gigue* (фр.) /ʒi:g/.

2. Коли в американському варіанті відрізняється вимова лише окремої частини слова, саме вона відображається у словнику, наприклад: *gusto* (іт.) /'ɡʌs tɔu || -tɔu/.

3. Головні вимовні варіанти, що вважаються моделлю для мовців, які вивчають англійську мову, можуть виділятися маркером. Коли у словнику зареєстровані головна та альтернативна вимови лише для одного вимовного варіанту, це свідчить про однакову вимову в американській та британській вимовних нормах, наприклад: *Heinz* (нім.) /hainz haints/. Якщо розвиток мовної системи, а також норми як її корелята здійснюється через варіанти, то і зміни в кодифікації відбуваються шляхом кодифікації варіантів [1, с. 167].

4. Варіанти вимови, що вживаються у мовленні багатьох освічених мовців, не завжди належать до ustalеної норми, і тому можуть позначатися символом § [3], наприклад: *tulle* (фр.) /tju:l § tʃu:l/.

5. У словнику також може подаватися вимова фонетичних варіантів слів, яка не є загальнопринятною і навіть може визнаватися неправильною. Така вимова позначається символом !, наприклад: *schnitzel* (нім.) /'ʃnits! ! 'snitʃ-/.

6. Слова іншомовного походження зазвичай представлені двома варіантами вимови. До першого належать головний та альтернативний варіанти вимови запозичень, які вказують на ступінь фонетичного засвоєння (асиміляції) в англійській мові. Досить часто частково асимільовані слова відображаються фонемами, які не властиві англійській мові, наприклад: *parfum* (фр.) /'pa:'fɪl -'flɪm || pa:r-/. Другий вид презентує вимову мови-джерела, наприклад: *Benz* (нім.) benz – Ger [bents].

7. У проаналізованих лексикографічних джерелах пропонується лише два акцентних типи: а) головний наголос /-'-/-; б) другорядний + головний наголос /-'-/-/. Коли ж альтернативний варіант вимови відрізняється в акцентній структурі, повна вимова слова не подається, наприклад: *parfait* (фр.) /pa:'fei, '-- || pa:r'fei/.

Перелічені характеристики наведених лексикографічних джерел свідчать про різнобічну інформацію щодо відтворення вимовних варіантів у комунікації; суспільне схвалення та визнання відповідного варіанту нормативним. Разом з тим, не слід сприймати норму вимови як набір суворих правил, які є сталими і незмінними. Вона є досить динамічною, тому з плином часу може змінюватися.

Отже, вивчаючи англійську мову за межами мовного середовища, мовець часто має справу з кодифікованою нормою вимови, яка пропонується у спеціалізованих словниках англійської вимови. При цьому зважаючи на основний варіант вимови, необхідно зважати й на її альтернативні форми, оскільки вони можуть бути також достатньо вживаними. Разом з тим, особливості літературної вимови полягає у тому, що поняття норми англійської вимови постійно змінюється. Те, що є прийнятним у певний період часу, може розглядатися як менш поширеним або навіть застарілим варіантом вимови через декілька десятиліть.

Особливості актуалізації британського та американського національних стандартів вимови у сучасному кінематографі досліджувалися на прикладі таких фільмів і серіалів: «House MD», «The Great War», «What a Girl Wants», «Hustle», «Flawless», та «LA Confidential». При цьому увага акцентувалася на національних варіантах вимови, оскільки регіональні варіанти досить часто використовуються представниками низького соціального статусу у неформальній ситуації і не слугують прикладом для наслідування.

Проведене дослідження показало, що системні, структурні та лексико-дистрибуційні відмінності є відмінностями фонетичного рівня, які стосуються кількості, сполучуваності та лексичної дистрибуції фонем, серед яких провідне місце в ієрархії міжваріантних відмінностей дифтонгіальної підсистеми на фонетико-фонетичному рівні належить реалізаційним та системним параметрам. У матеріалі дослідження простежується загальна тенденція дифтонгів загальноамериканської мови (General American – GA) до монофтонгізації, яка неодноразово спостерігалась в історії англійської мови і вважається загальною константною ознакою всіх германських мов.

Варто зауважити й те, що за лексико-дистрибуційним параметром, відмінності, в основному, стосуються дифтонгів /ou/ та /əu/, а також дифтонга /aɪ/ у багатоскладових словах. Необхідно також відзначити, що специфіку розбіжностей у дифтонгіальній підсистемі загальноамериканської мови (ЗА) і британському стандарті англійської вимови можна пояснити структурним параметром: відсутністю обмежень на дистрибуцію приголосної фонем /r/ у ЗА.

Дані аналізу підтвердили твердження про те, що в обох варіантах англійської мови є багато слів з однаковим написанням, але з різною вимовою. Ці слова свідчать про різне складоутворення та відмінну вимову афіксів. Вони збагачують обидва вимовні стандарти і роблять їх неоднорідними. Проте до цих прикладів варто ставитися обачно, оскільки вони не підпорядковані певним правилам, а пов'язані з історичним розвитком мови.

Не менш важливим є й те, що американці, на відміну від британців, зберігають оригінальне звучання запозичених франкомовних лексем. Відмінності у системі наголосу на рівні висловлювань полягають у тому, що ядерні склади окре-

мих сталих виразів в обох стандартах також різняться. Американську англійську часто називають недбалою (casual) мовою, а британський варіант є більш скрупульозним (particular). Щодо мовців загальноприйнятої вимови, то у багатоскладових словах вони часто редукують або опускають склади. Викладене дає підстави вважати, що ці та інші відмінності надають обидвом варіантам англійської вимови типового звучання і роблять їх унікальними.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження свідчить про те, що сучасна англійська є досить неоднорідною і далекою від класичної англійської мови, що існувала декілька століть тому. При цьому фонетичний рівень мови найбільше піддається різноманітним змінам. Аналіз численних прикладів, відібраних із британських й американських фільмів і серіалів, вказує на те, що, на відміну від британського варіанту, американська англійська є гнучкішою, відкритішою до вказаних змін. На сьогодні це мова нового покоління без певної національності і місця проживання, вихованого на масовій культурі.

Отримані результати дослідження можуть бути використані під час подальшого поглибленого вивчення особливостей актуалізації британської та американської мовних норм у сучасному кінематографі.

Література:

1. Паращук В. Ю. Зміни в кодифікованих мовних нормах сучасної англійської мови / В. Ю. Паращук // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. Серія : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка. – 2000. – № 26. – С. 165–175.
2. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language / D. Crystal. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995. – 489 p.
3. Hartman J. Dictionary Pronunciation: Mine or Theirs or Yours? / J. Hartman [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wysiwyg://13/http://muse.jhu.edu/journals/Americanspeech/v075/75.3hartman>
4. Jones D. English Pronouncing Dictionary / D. Jones. – Cambridge : Cambridge University Press, 2003. – 560 p.
5. Parashchuk V. Theoretical Phonetics of English / V. Parashchuk. – Vinnytsya : Nova Knyha, 2005. – 240 p.
6. Vishnevskaya G. English Pronunciation Norms and the Case of Russian English / G. Vishnevskaya // Exploring English Phonetics. – Cambridge : Cambridge Scholars Publishing, 2012. – P. 225–240.
7. Wells J. Longman Pronunciation Dictionary / J. Wells. – London : Longman, 2000. – 870 p.
8. Wells J. Longman Pronunciation Dictionary / J. Wells. – London : Longman, 2008. – 922 p.

УДК 811.161.2'373.45

Т. О. Лелека,

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, м. Кіровоград

ГРАМАТИЧНА АСИМІЛЯЦІЯ НОВІТНІХ АНГЛОАМЕРИКАНІЗМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Стаття присвячена питанню адаптації англоамериканізмів у сучасній українській мові. Актуальність теми продиктована збільшенням інтересом до питання мовних контактів, мовних запозичень та адаптації запозичених лексичних одиниць і словотвірних елементів у мові-реципієнті. Новизна роботи полягає в дослідженні новітніх запозичень на матеріалі Інтернет-джерел, що не отримали спеціального лінгвістичного вивчення.

Ключові слова: англоамериканізм, запозичення, мовні контакти, граматична асиміляція, мова-реципієнт.

THE GRAMMATICAL ASSIMILATION OF THE NEWEST ANGLOAMERICANISMS IN THE UKRAINIAN LANGUAGE OF THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

The article deals with the question of the adaptation of the angloamericanisms in the modern Ukrainian language. The urgency of this theme is dictated by growing interest in the question of language contacts, language loans and the adaptation of the lexical units and word-formation elements in the language-recipient. The novelty of the problem consists in research of the newest loans on the material of Internet-sources that have not got the special linguistic study.

The aim of the article is to mark the basic methods of grammatical assimilation of the angloamericanisms in the system of Ukrainian; to describe the main grammatical categories that is acquired by them; and also to educe the influence of the loans on the grammatical system of the language-recipient.

The cooperation between the grammatical system of language-recipient and the loans is the reciprocal process. On the one hand, the newest angloamericanisms are conformed in Ukrainian to all traditional means of grammatical assimilation, on the other hand, the grammatical system of Ukrainian is also conformed to the influence of the loans. In addition it is impossible to assert that the plenty of angloamericanisms destroys the grammatical system of the Ukrainian language. The influence of the loans is taken to appearance in the language-recipient the great number of new stems (where the part of them is underivative), but also a limit amount of word-formation affixes and analytical word-formation models.

Key words: angloamericanism, loan, language contacts, grammatical assimilation, language-recipient.

ГРАММАТИЧЕСКАЯ АССИМИЛЯЦИЯ НОВЕЙШИХ АНГЛОАМЕРИКАНИЗМОВ В УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ НАЧАЛА ХХІ СТОЛЕТИЯ

Статья посвящена вопросу адаптации англоамериканизмов в современном украинском языке. Актуальность темы продиктована возросшим интересом к вопросу языковых контактов, языковых заимствований, а также адаптации заимствованных лексических единиц и словообразовательных элементов в языке-реципиенте. Новизна работы заключается в исследовании новейших заимствований на материале Интернет-источников, не получивших специального лингвистического изучения.

Ключевые слова: англоамериканизм, заимствование, языковые контакты, грамматическая ассимиляция, язык-реципиент.

Мова кожного народу функціонує й розвивається в контексті мов світу та під впливом цього контексту. Країни та народи перебувають у постійних взаєминах економічного, політичного, наукового та культурного характеру. Тому всі спроби штучної ізоляції національної мови від інших мов суперечать об'єктивним законам розвитку людства та його феномену – мови [5, с. 31].

Складні процеси в сучасній українській лексико-семантичній системі, що пов'язані з інтенсивним припливом запозичень, переважно з англійської мови, закономірно отримують неоднозначні оцінки українців: З одного боку, дослідники відзначають певне збагачення мови, наближення за допомогою асимільованих іншомовних запозичень до світових досяг-